

Streszczenie

Rozprawa stanowi próbę analizy i zdefiniowania zjawiska Inności oraz powiązanych z nim kategorii, takich jak „spojrzenie Innego”, w kontekście biografii i twórczości Stanisława Lema.

Podzieloną na dwa rozdziały Część I otwiera podrozdział, w którym pojawia się przywołanie wczesnego opowiadania Stanisława Lema *Człowiek z Hiroszimy* i refleksja nad obecnością Inności i Innych w biografii i twórczości autora *Solaris*. Drugi podrozdział poświęcony jest kryzysowi humanistyki i jego roli w rozwoju kategorii Inności w XX wieku. W kolejny podrozdziale podjęta zostaje próba określenia źródeł Inności w historii myśli humanistycznej oraz relacji Inności do filozoficznych koncepcji Jedności i Wielości. Przywołane zostają przykłady kategoryzacji Inności oraz zaproponowana zostaje definicja zjawiska Inności wraz z całym systemem kategorii precyzujących zjawisko i podkreślających jego otwarty charakter. W ostatnim podrozdziale zawiera syntetyczne przedstawienie wybranych współczesnych teorii literaturoznawczych stanowiących ważny kontekst metodologiczny dla dalszych rozważań. W drugim rozdziale tej części rozprawy pojawia się wstępna refleksja nad tym, w jakim stopniu Stanisław Lem ujmował myśl egzystencjalistyczną, postmodernizm i Inność w twórczości eseistycznej i dyskursywnej.

Część II rozpoczyna się rozdziałem poświęconym historii Inności żydowskiej i refleksji nad głębokim wiązaniem wyobrażenia Innego z reprezentacjami kulturowymi postaci Żyda (Żyd jako eponim Innego). Pojawia się szereg zdefiniowanych terminów powracających w późniejszych fragmentach, takich jak: stereotyp, tożsamość, maranizm, samonienawiść, antysemityzm, tułaczka. W kolejnym rozdziale skonfrontowane zostaje zjawisko Inności żydowskiej z elementami chronologicznie uporządkowanej biografii Stanisława Lema – przywołane w tym podrozdziale fakty stanowią istotny kontekst podczas analizy i interpretacji twórczości autora *Fiaska* w Części III. Druga połowa tego rozdziału poświęcona jest analizie warsztatu językowego i pisarskiego Lema.

Część III to zbiór rozdziałów poświęconych odmiennym kategoriom Inności, których przejawy odnaleźć można w twórczości autora *Edenu*. Podczas opracowywania kolejnych kategorii Inności poruszone zostają kwestie Inności: 1) apatrydy, migranta i obywatela; 2) antybohatera; 3) naukowca, potwora (ciała); 4) ateisty, agnostyka i wierzącego; 5) chorego i zdrowego; 6) nie-ludzkiego, czyli natury (zwierząt, roślin, środowiska, ekosystemu); 7) podróżnika (człowieka niespokojnego, turysty, kolonizatora, odkrywcy).